

Ter inleiding

Het belang van een ritueel

Afstuderen betekent een mijlpaal in de onderwijsloopbaan van een jongere. Afstuderen in 2020 verloopt op een andere manier. Het coronavirus heeft veel roet in het eten van de laatstejaars gestrooid. Reden te meer om zeker nu aandacht te besteden aan het moment waarop we deze leerlingen uitzwaaien.

In De Standaard, Weekblad, van 30 mei 2020, p. 20-25, zegt Herman De Dijn in het artikel *Het afscheid dat niet pakkend mocht worden*: “Door corona merken we hoezeer we ook in deze seculiere en geïndividualiseerde maatschappij gehecht zijn aan rituelen, of dan toch aan momenten met een rituele waarde, zoals de Romereis aan het eind van het humaniora of de proclamatie. We beseffen nauwelijks hoe belangrijk rituelen zijn tot we ze moeten missen.”

In de manier waarop zesdejaars in normale tijden worden uitgewuifd, herkent De Dijn drie kenmerken die hij onderscheidt in elk ritueel:

- ✓ het is iets collectiefs - je beleeft het samen - ,
- ✓ er komen symbolen of tekens aan te pas,
- ✓ en er hoort fysiek contact bij.

Het collectieve karakter en het contact komen nu door de coronamaatregelen in het gedrang. Toch sluiten we ons aan bij de dringende oproep van De Dijn: “Alstublieft, beste schoolmensen: ook als het niet kan zoals we het anders zouden doen, doe wel iets, hoe beperkt of klein ook, maar voorzie in een ritueel.”

Een plukbundel met inhoudelijke inspiratie

De voorliggende plukbundel wil inspiratie en ondersteunend materiaal aanbieden aan de vele werkgroepen op de diverse scholen die van het uitreiken van de diploma's een feestelijk moment willen maken. Een slotviering als deze is altijd (dus ook in niet-corona-tijden) een gelegenheid om op een natuurlijke manier de katholieke identiteit van de school expliciet binnen te brengen. Daartoe willen we de scholen dan ook aansporen: grijp deze viering aan om ook een verdiepende inhoudelijke toets mee te geven. Dat is niet altijd evident, maar wel een mooie uitdaging. Binnen het concept van de katholieke dialoogschool ligt hier een kans om het geloof op een volwassen manier ter sprake te brengen en te verbinden met het concrete leven van de school. Zo kan de slotviering een prikkel zijn tot reflectie en dialoog. Vertrek van datgene wat leeft bij de jongeren, zoek naar de verbinding met Bijbelse thema's en doe dat op een open en uitnodigende manier.

Praktisch?

Deze plukbundel gaat vooral in op het inhoudelijke. Voor de concrete uitwerking zal iedere school dit jaar in het bijzonder rekening moeten houden met de richtlijnen van hogerhand (overheid en Katholiek Onderwijs Vlaanderen) en met de eigen praktische mogelijkheden (infrastructuur).

We gaan ervan uit dat een klassikale proclamatie het meest waarschijnlijke model zal worden. Iedere klas krijgt dan bijvoorbeeld een uur waarbinnen volgende elementen een plaats kunnen krijgen:

- een woord van de directeur
- een bezinnend woord
- via filmpjes van de verschillende klassen een impressie van het schoolleven van het voorbije jaar of de voorbije zes jaren
- overhandiging van diploma's en aandenken.

Belangrijk is vooral dat het slotgebeuren voorbereid wordt in samenspraak met de leerlingen. Zo wordt het een viering voor en door de afstuderenden zelf. En laat ons hopen dat het meer wordt dan 'de begrafenis van een jeugd'! Met Johan Terryn hopen we stiekem "dat er een dag komt dat onze zesdejaars alsnog op school kunnen gaan vieren dat ze er helemaal klaar mee zijn. Dat er verder op het jaar nog een bal op de proppen komt, dat er misschien volgend jaar nog een extra bus naar Italië wordt ingelegd om al die gemiste kansen op een mooie afronding goed te maken". (Beluister:

<https://radio1.be/programma/nieuwe-feiten/radioitem/middagjournaal-de-begrafenis-van-zijn-jeugd/19746>)

Deze bundel kwam tot stand door Vlaanderenbrede samenwerking van de identiteitsbegeleiders en begeleiders pastoraal van de vijf regio's en van de verschillende congregaties:

Maddy Appelen

Christa Damen

An Declerck

Rik Depré

Hendrik-Jan Gubbelmans

Edith Maes

Joke Maex

Bellinda Staelens

Tine Struyve

Bart Van der Smissen

Vera Vastesaeger

Helena Vanden Bergh

Dorien Veltens

Paul Vereecke

Acht thema's en invalshoeken met bijhorend materiaal

Voor de slotviering rond de proclamatie denken we in coronatijden aan een kleinschalig moment, waarbij de leerlingen per klas het einde van het schooljaar vieren.

- ✓ De thema's cirkelen rond het beeld van 'mensen onderweg'. Christenen worden ook mensen van de weg genoemd: zij zijn altijd onderweg, altijd zoekend.
- ✓ Met de leerlingen kan je op voorhand over enkele van deze thema's een inhoudelijk gesprek ontwikkelen. Het spreekt vanzelf dat niet alle thema's aan bod kunnen komen. Maak een selectie waar de leerlingen zich kunnen in vinden.
- ✓ Streef naar recontextualisering: verbind herkenbare zaken met Bijbelse thema's.
- ✓ Heb altijd weer aandacht en waarderende openheid voor de diversiteit van het publiek: ook andersgelovigen en niet-gelovigen moeten zich welkom voelen in de viering.

Dit zijn de acht thema's:

1. horizon - waarheen leidt de weg?
2. afgelegde weg - waarvoor kunnen we dankbaar zijn?
3. kruispunt - welke weg zullen we inslaan?
4. wegwijzers - wie of wat wijst ons de weg?
5. woestijn en lockdown - wat gebeurt er als de tocht onderbroken wordt?
6. hoop voor onderweg - wat geeft ons hoop?
7. samen onderweg - wie gaat met ons mee?
8. op hoop van zegen - wat wensen wij elkaar toe?

Bij elk thema geven we:

- oriëntatie: overwegingen en gespreksvragen
- inspiratie: Bijbeltekst en/of gebed
- illustratie: lied, cartoon, clip, ...